

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทัศนคติและการปฏิบัติ  
ต่อการป้องกันปัญหาเสพติดของนักเรียน  
โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดหนองคาย

THE RELATIONSHIP BETWEEN KNOWLEDGE ATTITUDE AND PRACTICE  
CONCERNING DRUG DEPENDENCE OF UPPER SECONDARY SCHOOL STUDENTS  
IN NONGKHAI PROVINCE

ชานชัย เขียวสว่าง\*

บทคัดย่อ

รายงานวิจัยเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) แบบตัดขวาง (Cross-sectional study) ณ จุดเวลาหนึ่ง เก็บรวบรวมข้อมูลในนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งของจังหวัดหนองคาย มีวัตถุประสงค์เพื่อความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดสถานศึกษาของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดหนองคาย กลุ่มตัวอย่างคือ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ที่กำลังศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งของจังหวัดหนองคาย ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 150 คน ใช้เวลาดำเนินการวิจัยระหว่าง 20 พฤษภาคม - 10 มิถุนายน 2550 รวบรวมข้อมูลโดยใช้โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ด้วยค่าสถิติ สัดส่วน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับปานกลาง ( $\bar{X} = 11.98$ , S.D. = 1.79) มีทัศนคติในระดับปานกลาง ( $\bar{X} = 70.90$ , S.D. = 4.45) การปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนในระดับปานกลาง ( $\bar{X} = 34.30$ , S.D. = 2.05) ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดกับการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด พบว่า มีความสัมพันธ์ในทางบวกต่อกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ( $r = 0.358$ ) นักเรียนมีความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกัน

\*สาธารณสุขอำเภอโซ่พิสัย จังหวัดหนองคาย



แก้ไขปัญหามัธยมศึกษาเสพติดในโรงเรียน ส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับปานกลาง แต่ยังมีรายละเอียดในบางเรื่องที่ต้องเพิ่มเติมในกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน หรือกิจกรรมการให้สุขศึกษาประชาสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องอันจะส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนทัศนคติและการปฏิบัติต่อการป้องกันแก้ไขปัญหามัธยมศึกษาเสพติด

## บทนำ

ปัญหาการแพร่ระบาดของสารเสพติดในกลุ่มวัยรุ่นในสถานศึกษา จากข้อมูลของสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย ที่ได้ประมาณการจำนวนนักเรียนที่ใช้สารเสพติดเมื่อปี 2536 ไว้ว่ามีประมาณ 71,666 คนทั่วประเทศ หรือประมาณร้อยละ 0.5 ของจำนวนนักเรียนในสถานศึกษาทั้งหมด โดยชนิดของสารเสพติดที่ใช้เสพได้แก่ กัญชา สารระเหย ยาบ้า และเฮโรอีน ร้อยละ 58.5, 28.0, 13.3 และ 1.7 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนที่ใช้สารเสพติดพบมากที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 74.47 (สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย, 2538) ผลการสำรวจจสถานการณการใชยาบ้าในสถานศึกษาพบว่านักเรียนมัธยมศึกษามีอัตราการใชยาบ้าถึงร้อยละ 1.07 ของจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาในสถานศึกษาทั้งหมด และข้อมูลของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่พบว่า ในปี 2541 มีนักเรียนเข้ารับการรักษาถึง 8,531 คน ซึ่งคิดเป็นสัดส่วน 59 ต่อประชากร 100,000 คน (สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2542) จากข้อมูลการสำรวจพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของนักเรียน นักศึกษาในจังหวัดหนองคายที่พบว่ามีนักเรียน นักศึกษาที่มีพฤติกรรมการใช้สารเสพติดจำนวน 2,385 คน คิดเป็นร้อยละ 1.21 ของจำนวนทั้งหมด ประเภทสารเสพติดที่พบมากที่สุดคือบุหรี่ เป็นบุหรี่ ร้อยละ 30.91 รองลงมาเป็นสุราและยาบ้า ร้อยละ 30.56 และ 22.52 ของจำนวนนักเรียน นักศึกษาที่มีพฤติกรรมใช้สารเสพติดทั้งหมด (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

หนองคาย, 2542) ข้อมูลที่ได้มีการศึกษาและติดตามสถานการณ์การแพร่ระบาดของสารเสพติดในสถานศึกษา บ่งชี้ให้เห็นว่าสภาพปัญหาการแพร่ระบาดของสารเสพติด ได้ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น เนื่องจากนักเรียนที่เสพสารเสพติดแล้วยังได้เปลี่ยนพฤติกรรมจากเป็นเพียงผู้เสพมาเป็นผู้จำหน่ายให้กับเพื่อนนักเรียนด้วยกัน มีทั้งลักษณะของการขายเพื่อหารายได้สำหรับการซื้อหาสารเสพติดมาใช้ของตนเอง และการขายในลักษณะของการเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการค้าสารเสพติดรายย่อยในสถานศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าเป็นห่วงสำหรับเยาวชนในสถานศึกษาที่จะเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาของประเทศชาติในอนาคต จะต้องสูญเสียแรงงานของชาติ ความล้มเหลวทางการศึกษาความเสียหายของเศรษฐกิจในครอบครัวที่คาดหวัง การมีงานทำของบุตรหลานภายหลังจากจบการศึกษา ปัญหาสุขภาพร่างกายอันเนื่องมาจากการใช้สารเสพติด และโรคร้ายแรงอันเนื่องมาจากการใช้สารเสพติด โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการติดเชื้อโรคเอดส์ของนักเรียนที่ใช้เข็มและกระบอกฉีดยาร่วมกัน และการมั่วสุมทางเพศของนักเรียนที่ใชยาบ้าทั้งชายและหญิง

ด้วยเหตุดังกล่าว จึงทำการศึกษาในกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาดังกล่าวว่ามีความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหามัธยมศึกษาเสพติดอย่างไรและปัจจัยที่ศึกษาดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันหรือไม่อย่างไร นอกจากนี้ยังได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ที่สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหามัธยมศึกษาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาในสถานศึกษา ตลอดจนปลูกฝังค่านิยมและส่งเสริมพฤติกรรมการใช้สารเสพติดที่ได้ผลและมีประโยชน์และมีประสิทธิภาพต่อไป

## วัตถุประสงค์การวิจัย

ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมในการป้องกันแก้ไขปัญหามัธยมศึกษาเสพติดสถานศึกษาของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดหนองคาย



## ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และ พฤติกรรมการป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดสถานศึกษา ของนักเรียนที่กำลังศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ที่กำลังศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งของ จังหวัดหนองคาย ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550

## วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ที่กำลังศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งของจังหวัดหนองคาย ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 150 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) มีขั้นตอนการคัดเลือก คือ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) จากตารางของยามาเน (Yamane) (บุญธรรม กิจปริดาภิสุทธิ์, 2545) ทั้งนี้ยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้  $\pm 5\%$  ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จำแนก Stratum ย่อยตามระดับชั้นของการศึกษา คำนวณหาตัวอย่างในแต่ละ Stratum ย่อยตามสัดส่วน และสุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นของการศึกษาตัดเทียมกัน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม การเก็บข้อมูลโดยให้กลุ่มประชากรที่ศึกษาได้อ่านและตอบเอง แบบสอบถามประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ทักษะเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด พฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด โดยทดสอบได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.74, 0.76 และ 0.71 ตามลำดับ

3. วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ใช้สถิติเชิงพรรณนา ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) โดยกำหนดระดับการมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

## ผลการวิจัย

### 1. ความรู้เรื่องยาเสพติดและการป้องกันแก้ไข ปัญหาเสพติด

ผลการวิจัย พบว่า ความรู้เรื่องยาเสพติดและการป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียน นักเรียนมัธยมศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับปานกลาง ( $\bar{X} = 11.98$ , S.D. = 1.79) โดยมีความรู้มากที่สุดเรื่องประเภทของยาเสพติด คือ เฮโรอีนเป็นสารเสพติดที่มีฤทธิ์รุนแรงที่สุด และฝิ่นเป็นสารเสพติดที่เป็นสารเสพติดจากธรรมชาติ และความรู้การป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติด ส่วนที่มีความรู้ที่น้อยที่สุด คือ เรื่องการป้องกันตนเองและเพื่อนจากยาเสพติด การป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด และผลกระทบต่อสังคมที่รุนแรงที่สุด เมื่อมีการแพร่ระบาดของยาเสพติด

### 2. ทักษะเกี่ยวกับการป้องกันแก้ไข ปัญหาเสพติด

ผลการวิจัย พบว่า ทักษะเกี่ยวกับการป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดในนักเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทักษะในระดับปานกลาง ( $\bar{X} = 70.90$ , S.D. = 4.45) โดยส่วนใหญ่ส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุดคือเห็นด้วยว่า กำลังใจจากครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้ติดยาเสพติด สามารถเลิกจากยาเสพติดได้ รองลงมา คือ การเสนอข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดทางหอกระจายเสียงที่ดีและการที่นักเรียนไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ทำให้โรงเรียนได้รับความเชื่อถือ ส่วนที่มีทัศนคติไม่เห็นด้วยมากที่สุด คือ ไม่เห็นด้วยว่า เวลาที่มีปัญหาไม่สบายใจ วิตกกังวล การใช้ยาเสพติดเป็นการช่วยแก้ไขปัญหานั้นได้เป็นอย่างดี รองลงมา คือ การใช้ยาเสพติด ช่วยให้สร้างความมั่นใจให้กับตนเอง และแสดงว่าเราเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว และการใช้ยาเสพติดทำให้คนเข้าใจเรา รู้จักตัวเรา และสามารถคบค้าสมาคมกับเพื่อนได้เป็นอย่างดี ตามลำดับ



### 3. การปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด

ผลการวิจัย พบว่า การปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน นักเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ( $X = 34.30, S.D. = 2.05$ ) โดยส่วนใหญ่ปฏิบัติเป็นการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดมากที่สุด คือ เมื่อมีปัญหา รู้สึกไม่สบายใจ หรือมีความเครียด มักจะปรึกษาพ่อแม่ อาจารย์ เพื่อขอรับคำปรึกษาให้ความช่วยเหลือ รongลงมา คือ เมื่อทะเลาะกับเพื่อน รู้สึกโกรธ จะควบคุมอารมณ์ตนเอง โดยหันไปทำกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อเป็นการผ่อนคลายอารมณ์โกรธ และเข้ารับฟังการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษที่โรงเรียนหรือหน่วยงานอื่นจัดขึ้น ส่วนการปฏิบัติต่อการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดน้อยที่สุด คือ เคยเสพยาเสพติด เมื่อเพื่อนชักชวนให้เสพยา รongลงมา คือ เวลาใกล้จะสอบ กลัวอ่านหนังสือไม่ทัน จะเข้าบ้านหรือยาเสพติดอื่น เพื่อให้อ่านหนังสือได้นาน และเคยทดลองเสพยาเสพติด เมื่อเห็นบุคคลในครอบครัวเสพยาเสพติด ตามลำดับ

### 4. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะคิดและการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด

ผลการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดกับการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด พบว่า มีความสัมพันธ์ในทางบวกต่อกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหความสัมพันธ์เท่ากับ 0.358 ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดกับการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด และความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดกับทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน

### สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของดวงสิทธิ์ ป้อมสุวรรณ (2541) แต่เมื่อพิจารณาความรู้รายละเอียดในรายข้อ พบว่ายังมีความรู้ในบางเรื่องที่ยังไม่ถูกต้อง เรื่อง การป้องกันตนเองจากยาเสพติด คือ ทักษะการปฏิเสธ การป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด และผลกระทบจากปัญหาของยาเสพติด

2. ทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติในระดับปานกลาง แตกต่างจากการศึกษาของดวงสิทธิ์ ป้อมสุวรรณ (2541) ที่ศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของจังหวัดชัยภูมิ พบว่าอยู่ในระดับดี แต่เมื่อพิจารณาทัศนคติรายละเอียดในรายข้อ พบว่ายังมีทัศนคติในบางเรื่องที่ยังไม่ถูกต้อง คือ การป้องกันตนเองจากยาเสพติด การปฏิเสธเมื่อเพื่อนชวนทดลองเสพยาเสพติด

3. การปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการปฏิบัติในระดับปานกลางแตกต่างจากการศึกษาของดวงสิทธิ์ ป้อมสุวรรณ (2541) ที่ศึกษาการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของจังหวัดชัยภูมิ พบว่าอยู่ในระดับดี แต่เมื่อพิจารณาการปฏิบัติรายละเอียดในรายข้อ พบว่า ยังมีการปฏิบัติในบางเรื่องที่ยังไม่ถูกต้อง คือ การป้องกันตนเองจากยาเสพติด การปฏิเสธเมื่อเพื่อนชวนทดลองเสพยาเสพติด และการทดลองใช้ยาเสพติด เมื่อเห็นบุคคลในครอบครัวใช้ยาเสพติด

4. ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดกับการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด พบว่า มีความสัมพันธ์ในทางบวกต่อกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คะแนน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของดวงสิทธิ์ ป้อมสุวรรณ (2541)

ซึ่งหากนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับ ยาเสพติดแล้วก็จะส่งผลต่อการปฏิบัติตัวในการป้องกัน แก้ไขปัญหาเสพติดไปด้วย

## ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษา พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันแก้ไข ปัญหาปัญหาเสพติดในโรงเรียน ส่วนใหญ่มีความรู้ ในระดับปานกลาง แต่ยังมีรายละเอียดในบางเรื่อง ที่ต้องเพิ่มเติมในกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน หรือกิจกรรมการให้สุศึกษาประชาสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริม

ให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องอันจะส่งผลต่อ การปรับเปลี่ยนทัศนคติและการปฏิบัติต่อการป้องกันแก้ไข ปัญหาเสพติด

2. กิจกรรมการป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติด ในโรงเรียน สถานศึกษาหรือผู้เกี่ยวข้องควรส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม รูปแบบ กิจกรรมที่เหมาะสม เพื่อเป็นการปลูกฝัง สร้างจิตสำนึก ต่อการป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียนของตนเอง

3. ควรมีการศึกษาวิจัยหารูปแบบกิจกรรมการ ป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียน รูปแบบที่ น่าสนใจ เหมาะสมและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย

## บรรณานุกรม

1. บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. **สถิติวิเคราะห์เพื่อการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ชัยอนันต์ การพิมพ์, 2545.
2. ดวงสิทธิ์ ป้อมสุวรรณ. **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมการป้องกัน ยาเสพติด ให้โทษของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2541.
3. สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย. **ประมาณการจำนวนผู้ติดยาเสพติดในประเทศไทย ปี 2538: 94**.
4. สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. **คู่มือประกอบการปฏิบัติงานแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียน**. กรุงเทพมหานคร : หจก. อรุณการพิมพ์, 2542.
5. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดหนองคาย. **สรุปการสำรวจปัญหาเสพติดในสถานศึกษา จังหวัดหนองคาย ปี 2542**. (เอกสารอัดสำเนา).

